

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

Факультет філології, психології та педагогіки
Кафедра психології та педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної роботи

Богдан КОРОБКО

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ»

(назва навчальної дисципліни)

Підготовки

Доктор філософії

(назва ступеня вищої освіти)

Освітньо-наукової
програми

«Професійна освіта»

(назва освітньої програми)

Спеціальності

015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями)

(код і назва спеціальності)

Полтава
2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність» для аспірантів спеціальності 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями), третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Складена відповідно до освітньо-наукової програми «Професійна освіта», 2024 року.

Розробник: Тур Оксана Миколаївна, професор кафедри психології та педагогіки, доктор педагогічних наук, професор

Погоджено:

Гарант освітньої програми «Професійна освіта»,
д.пед.н., професор

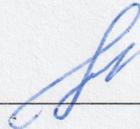

Ліна РИБАЛКО

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та педагогіки

Протокол від «28» серпня 2025 року № 1

В.о. завідувача кафедри психології та педагогіки _____

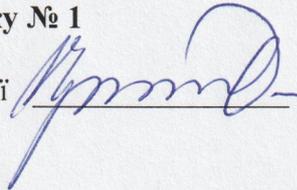
Леся КЛЕВАКА

«28» серпня 2025 року

Схвалено навчально-методичною комісією факультету філології, психології та педагогіки

Протокол від «28» серпня 2025 року № 1

Голова навчально-методичної комісії _____

Віктор ЧЕРНИШОВ

«29» серпня 2025 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		форма здобуття освіти денна
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>01</u> <u>Освіта / Педагогіка</u>	Вибіркова
Загальна кількість годин – 120		
Модулів – 1	Спеціальність <u>015</u> <u>«Професійна освіта (за спеціалізаціями)»</u>	Рік підготовки: 2-й, 3-й
Змістових модулів – 1		Семестр 3-й, 4-й, 6-й
Індивідуальне завдання – не передбачено.	Ступінь вищої освіти <u>третій (освітньо-науковий)</u>	Лекції 20 год.
		Практичні 20 год.
		Лабораторні 0
		Самостійна робота 80 год.
		Індивідуальна робота: 0
		Вид контролю: диференційований залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми здобуття освіти – 40/80

2. Мета навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність» полягає в : поглибленні теоретичних знань з педагогіки, психології та дидактики, розвитку практичних умінь і навичок, необхідних для реалізації сучасних педагогічних технологій; розвитку комунікативної компетентності, здатності до критичного мислення, креативності та саморозвитку; формуванні висококваліфікованого педагога, здатного ефективно організовувати навчальний процес, забезпечувати всебічний розвиток особистості здобувача освіти та створювати сприятливе освітнє середовище.

Протягом опанування курсу здобувач освіти повинні набути таких **здатностей**:

- здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, а також - підготовки відповідних педагогічних кадрів для неї в умовах професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
- здатність розробляти проекти, управляти ними та працювати в команді.
- здатність працювати в міжнародному контексті.
- здатність генерувати нові ідеї на основі етичних міркувань (мотивів).
- здатність діяти на основі системного наукового світогляду, професійної етики, загального культурного кругозору.
- здатність реалізовувати науково-педагогічну діяльність та управління освітнім процесом у сфері професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, а також - підготовки відповідних педагогічних кадрів для неї на основі сучасних наукових підходів.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою вивчення навчальної дисципліни є дисципліни, що формують основу підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен:

- організовувати та здійснювати освітній процес у закладах професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти на сучасних наукових засадах та прогнозувати результати впливу власного дослідження на покращення його якості.
- розробляти інноваційні методи і практики викладання конкретних навчальних дисциплін, посібники, підручники у сфері професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, а також – підготовки відповідних педагогічних кадрів для неї на основі системного наукового світогляду з використанням інноваційних педагогічних технологій
- інтегрувати передові концептуальні та методологічні підходи з науково-дидактичних, виховних, адаптивних та інших основ професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, а також – підготовки відповідних педагогічних кадрів для неї.
- розробляти та реалізовувати в команді наукові та/або інноваційні проекти у сфері професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, а також підготовки відповідних педагогічних кадрів для неї, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у цій сфері та дотичних до них міждисциплінарних напрямках.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний порогов рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90 – 100	А	Відмінно	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції Здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін.	Високий , що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.
82 – 89	В	Добре	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	Достатній , що забезпечує Здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.
74 - 81	С	Добре	Здобувач загалом добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	Достатній , конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.
64 - 73	Д	Задовільно	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх	Середній , що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних

			<p>вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.</p>	положень дисципліни.
60 – 63	Е	Достатньо	<p>Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.</p>	Середній , що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни.
35 - 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання екзамену/ заліку	<p>Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача відсутні.</p>	Низький , не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.
0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	<p>Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Здобувач не допущений до здачі екзамену/заліку.</p>	Незадовільний , Здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

поточний контроль

- усне опитування
- виконання практичних робіт

підсумковий контроль
-диференційований залік

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні основи педагогічної майстерності

Тема 1. Наукові основи та методи формування педагогічної майстерності

Предмет та завдання навчального курсу «Педагогічна майстерність». Зміст, мета і завдання курсу «Педагогічна майстерність». Структура курсу та його основні категорії: «педагогічна діяльність», «педагогічний досвід», «педагогічний такт», «педагогічна техніка», «педагогічна творчість», «педагогічна майстерність». Елементи педагогічної майстерності: професійна компетентність, гуманістична спрямованість, творчість (креативність), чуйність, здатність до співчуття й співпереживання (емпатія), обов'язковість, об'єктивність, вимогливість.

Методологія і методи наукового формування педагогічної майстерності. Загальна характеристика методології наукового формування педагогічної майстерності: теорія наукового пізнання, концептуальні положення й висновки про духовну, психологічну і культурну ідентичність народу, його самопізнання і самоствердження, принципи гуманізму, демократизму та історизму, єдності навчання і виховання, теорії і практики, загальнолюдського й національного. Методи наукового дослідження педагогічної майстерності: теоретичні, емпіричні. Методи логічного мислення: індукція, дедукція, аналіз, синтез, порівняння, класифікація, абстрагування, конкретизація, моделювання, уявний експеримент. Емпіричні методи: аналіз змісту педагогічної документації та результатів діяльності (проективні методи), педагогічне спостереження (безпосереднє та опосередковане, причетне і непричетне, довго- і короткочасне, безперервне і перервне чи дискретне), самоспостереження, опитування (бесіда, інтерв'ю, анкетування), тестування, експертне оцінювання. Педагогічний експеримент: констатувальний (діагностичний, контрольний), пошуковий та формувальний чи перетворювальний (послідовний та псевдопаралельний).

Педагогічна творчість педагога як основа формування творчої особистості здобувача освіти. Сутність і специфіка педагогічної творчості педагога. Особливості педагогічної праці. Структура творчого педагогічного процесу. Умови, що сприяють розвитку педагогічної творчості. Форми і методи розвитку педагогічної творчості. Розвиток ідей К.Ушинського, В. Сухомлинського, А.Макаренка, з формування творчої особистості в педагогічній теорії та практиці сучасної освіти України.

Практичне заняття №1

Практичне заняття №2

Тема 2. Педагогічна техніка, педагогічне мовлення, акторська майстерність в педагогічній діяльності

Педагогічна техніка як складник педагогічної майстерності. Поняття «педагогічна техніка» та його зміст. Різновиди педагогічної техніки: внутрішня й зовнішня. Внутрішня – концентрація розумових і фізичних здібностей педагога на досягненні дидактичної і виховної мети, зняття зайвої напруженості, розподіл уваги (велике, середнє, мале коло), спостереження за готовністю здобувачів освіти до роботи, їхньою реакцією на викладення навчального матеріалу, активністю, зацікавленістю, створення творчої ділової атмосфери під час навчання, збереження впевненості, самовладання за будь-яких умов, саморегуляція. Зовнішня педагогічна техніка та її характеристика. Мовні (вербальні) засоби: стилістичні (риторичні) фігури, тропи, звертання, риторичні запитання, заохочувальні висловлювання (адгортація), діалогізація мовлення, різноманітне використання інтонаційних засобів, створення ефективної вербальної комунікації. Позамовні (невербальні) засоби: хода, постава, пластика тіла, міміка, жести, зовнішній вигляд, контакт очей, розміщення в міжособистісному просторі (проксеміка).

Педагогічне мовлення. Зміст поняття «педагогічне мовлення». Психологічні особливості педагогічного мовлення. Діалогічність педагогічного мовлення. Порівняльна характеристика використання мовних і комунікативних засобів педагога з різною орієнтацією (діалогічною чи

монологічною). Функції педагогічного мовлення: дидактична, експресивна, перцептивна, сугестивна, організаторська, науково-пізнавальна, комунікативна. Структура педагогічного мовлення: інформаційний, виразний, впливовий компоненти. Особливості педагогічного мовлення. Джерела формування педагогічного мовлення: особистий досвід педагога, наслідування традицій, навчання, самоосвіта. Методики розвитку вмінь і навичок педагогічного мовлення: формування мовленнєвих умінь і навичок; оволодіння допоміжними засобами педагогічного мовлення; розвиток навичок, умінь активного слухання. Дихання і голос як елементи педагогічної техніки. Адаптація і розвиток професійного дихання. Педагогічні засади практичної роботи над текстом. Дикція як елемент педагогічної техніки.

Елементи акторської майстерності в педагогічній діяльності. Особливості образного мислення та природа художнього образу в мистецтві театру. Педагогічне мистецтво як інтелектуальний театр одного актора. Театральна педагогіка в системі вищої освіти: від класичних психотехнік до концепції «Розумного Арлекіна» Леся Курбаса. Фундаментальні театральні принципи (принцип органічної правди поведінки; принцип ідейної спрямованості та вчення про педагогічне «надзавдання»; принцип дії як підґрунтя професійного переживання; принцип цілісної творчості та професійного перевтілення) та їх роль у забезпеченні ефективної комунікації. Послідовність творчих процесів у діяльності педагога: вольовий імпульс, творче шукання, психологічне переживання, зовнішнє втілення, злиття з матеріалом та цілеспрямований вплив на аудиторію. Сумісність професійно-особистісних якостей в акторській та педагогічній діяльності. Психофізіологічні основи виразності: теорія емоцій П. В. Симонова та механізми керування творчим станом. Формування виконавських умінь, техніки мовлення та пластичної культури у процесі професійної підготовки педагога.

Практичне заняття №3

Практичне заняття №4

Тема 3. Культура педагогічної взаємодії, майстерність вирішення конфліктів та профілактики булінгу/мобінгу

Майстерність спілкування. Суть поняття «спілкування», «педагогічне спілкування» та їх характеристика. Види, рівні, функції та етичні норми спілкування. Структурний аналіз спілкування. Моделі комунікації (лінійна, інтерактивна, транзакційна). Потреби і мотиви особистості у спілкуванні. Основні різновиди педагогічного спілкування: безпосереднє, опосередковане, формальне, неформальне, індивідуальне, колективне, монологічне, діалогічне, полілогічне. Контакт у педагогічному спілкуванні. Комунікативна здатність педагога. Комунікативні якості педагога. Стили педагогічного спілкування. Педагогічна етика, її категорії. Педагогічний такт, його складники. Умови оволодіння педагогічним тактом.

Психолого-педагогічні умови майстерної взаємодії в педагогічному спілкуванні. Особистість педагога як інструмент впливу в педагогічній взаємодії. Характеристика перцептивної сторони педагогічного спілкування. Увага та уява педагога. Способи комунікативного впливу: переконання і навіювання. Стратегії взаємодії у спілкуванні як характеристика інтегративного компонента педагогічної взаємодії.

Конфлікти в педагогічній взаємодії. Суть, структура, класифікація, причини та динаміка педагогічного конфлікту. Головні моделі поведінки особистості в конфліктній взаємодії та типи конфліктних особистостей. Технології раціональної поведінки в конфлікті; психологія переговорного процесу у вирішенні педагогічних суперечок. Внутрішньоособистісні конфлікти: головні психологічні концепції, форми прояву та засоби вирішення. Міжособистісні і групові педагогічні конфлікти: сфера прояву та класифікація. Конфлікт у педагогічній взаємодії та способи його розв'язання. Поняття булінгу (цькування) та мобінгу (цькування у професійному колективі): порівняльна характеристика, фази розвитку та форми. Мобінг як деструктивна стратегія взаємодії в системі «педагог – педагог» або «адміністратор – педагог» (босинг). Причини виникнення цькування, його учасники та психологічні наслідки для освітнього процесу. Юридичні та психологічні заходи з протидії мобінгу та булінгу; з'ясування обставин випадків цькування. Стратегії профілактики деструктивної поведінки та формування професійної етики в закладах освіти.

Технологія організації педагогічної взаємодії у процесі індивідуальної бесіди.

Індивідуальна педагогічна бесіда як модель діалогічної взаємодії. Структура бесіди. Етап моделювання. Забезпечення психологічного контакту на початку бесіди. Роль невербальних засобів. Методика контактної взаємодії як технологія забезпечення контакту. Техніка взаємодії у процесі аналізу проблеми та пошуку її вирішення. Прийоми педагогічної взаємодії. Майстерність організації педагогічної взаємодії у навчанні.

Практичне заняття №5

Практичне заняття №6

Тема 4. Шлях до педагогічної майстерності: взаємозв'язок особистості педагога та професійного досвіду

Педагогічна діяльність та особистість педагога. Суспільне значення професії педагога та його діяльності. Структура педагогічної діяльності. Мета діяльності за спрямуванням: дидактична, виховна; за обсягом і тривалістю – вихідна, конструктивна, оперативна; за важливістю і послідовністю – стратегічна і тактична, основна і побічна, першочергова і другорядна; суб'єкт діяльності – викладач, педагогічний колектив; об'єкт – суб'єкт діяльності – індивідуальний (здобувач), колективний (академічна група, консультаційна група здобувачів освіти, колектив). Предмет діяльності: загальний – нормативний курс, спецкурс; конкретний – тема кожного заняття. Способи, дії, прийоми педагогічного впливу: постановка питання, виклад нового матеріалу, актуалізація опорних знань здобувачів освіти, створення проблемної ситуації, пояснення, роз'яснення, аргументація доцільних варіантів вирішення завдання, унаочнення, загальні висновки. Способи заохочення і стимулювання здобувачів освіти. Результати діяльності: пізнавальна активність, компетентність, самостійність у вирішенні завдань, активна громадянська позиція.

Педагогічний досвід у формуванні майстерності педагога. Поняття «педагогічний досвід» та його зміст: сукупність знань, навичок і вмінь, набутих у процесі безпосередньої педагогічної діяльності. Головні науково-методичні положення та орієнтири дослідження педагогічного досвіду. Організаційні етапи процесу вивчення та узагальнення педагогічного досвіду: значення, аналіз та оцінка мети, засобів і результатів педагогічної діяльності. Вивчення й поширення етнопедагогічного досвіду. Досвід науково-педагогічної діяльності викладача. Ознайомлення з новаторськими засадами науково-методичної роботи закладу освіти (інтерактивне навчання тощо)

Практичне заняття №7

Практичне заняття №8

Тема 5. Формування педагогічної майстерності через навчально-методичну роботу

Навчально-методична робота як компонент педагогічної майстерності. Поняття «освітній процес» та його компоненти: мета, зміст навчання і виховання, суб'єкт-суб'єктні стосунки викладач – студент, педагогічні чинники реалізації змісту навчання і виховання та досягнення поставлених цілей. Ідеологія українського національного виховання у традиціях закладу освіти. Навчально-виховний процес як основа формування педагогічної майстерності.

Поняття «навчально-методична робота» та його характеристика. Вимоги до навчально-методичної роботи педагога. Види навчально-методичної роботи та їх вплив на формування педагогічної майстерності. Форми навчально-методичної роботи: навчальна програма, робоча програма навчальної дисципліни, індивідуальний план роботи, методичні вказівки і рекомендації, завдання для самостійної роботи, тести, навчально-методичний комплекс. Тематика контрольних, самостійних робіт. Роль педагогічних інновацій у розвитку педагогічної майстерності. Самоосвіта педагога як складник навчально-методичної роботи. Зв'язок між педагогічною майстерністю та результатами навчання здобувачів освіти.

Професійне самовиховання педагога. Поняття «професійне самовиховання». Структурні компоненти самовиховання. Етапи самовиховання. Методи самовиховання (самопостереження, самоаналіз, самооцінка, самопереконання, самонаказ, самонавіювання та професійно-педагогічний тренінг). Прийоми самовиховання (крок уперед, оцінювання прожитого дня, правила моєї поведінки, самозобов'язання, самохарактеристика, взаємохарактеристика, самоосуд, самонаказ та ін)

Практичне заняття №9
Практичне заняття №10

8. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		пр	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні основи педагогічної майстерності						
Тема 1. Наукові основи та методи формування педагогічної майстерності	24	4	4	-	-	16
Тема 2. Педагогічна техніка, педагогічне мовлення, акторська майстерність в педагогічній діяльності	24	4	4	-	-	16
Тема 3. Культура педагогічної взаємодії, майстерність вирішення конфліктів та профілактики булінгу/мобінгу	24	4	4	-	-	16
Тема 4. Шлях до педагогічної майстерності: взаємозв'язок особистості педагога та професійного досвіду	24	4	4	-	-	16
Тема 5. Формування педагогічної майстерності через навчально-методичну роботу	24	4	4	-	-	16
Усього годин	120	20	20	-	-	80

9. Перелік питань для семінарських занять

Тема заняття та перелік питань	Кількість годин
Семінарські заняття не передбачені	-

10. Перелік питань для практичних занять

Тема заняття та перелік питань	Кількість годин
<p>Практичне заняття №1. <i>Предмет та завдання навчального курсу «Педагогічна майстерність»</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття педагогічної майстерності: визначення, історія розвитку, сучасні підходи. 2. Зміст, мета і завдання курсу «Педагогічна майстерність». 3. Структура курсу та його основні категорії 4. Елементи педагогічної майстерності 	2
<p>Практичне заняття № 2. <i>Педагогічна творчість як основа формування творчої особистості здобувача освіти</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суть і специфіка педагогічної творчості педагога. 2. Структура творчого педагогічного процесу. 3. Творча особистість здобувача освіти: характеристика та критерії 4. Форми і методи розвитку творчості педагога. 5. Бар'єри та проблеми у формуванні творчої особистості здобувача освіти 	2
<p>Практичне заняття № 3. <i>Педагогічна техніка як складник педагогічної майстерності</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «педагогічна техніка»: зміст та структура 2. Різновиди педагогічної техніки: внутрішня й зовнішня 	2

<p>3. Мовні (вербальні) засоби педагогічної техніки</p> <p>4. Позамовні (невербальні) засоби педагогічної техніки</p>	
<p>Практичне заняття № 4. Елементи акторської майстерності в педагогічній діяльності.</p> <p>1. Театральна педагогіка в системі вищої освіти: від класичних психотехнік до концепції «Розумного Арлекіна» Леся Курбаса.</p> <p>2. Фундаментальні театральні принципи та їх роль у забезпеченні ефективної комунікації.</p> <p>3. Сумісність професійно-особистісних якостей в акторській та педагогічній діяльності.</p> <p>4. Формування виконавських умінь, техніки мовлення та пластичної культури у процесі професійної підготовки педагога</p>	2
<p>Практичне заняття № 5. Майстерність педагогічного спілкування</p> <p>1. Суть поняття «спілкування», «педагогічне спілкування» та їх характеристика</p> <p>2. Види та рівні педагогічного спілкування.</p> <p>3. Функції та етичні норми педагогічного спілкування.</p> <p>4. Моделі комунікації (лінійна, інтерактивна, транзакційна).</p>	2
<p>Практичне заняття № 6. Конфлікти в педагогічній взаємодії</p> <p>1. Педагогічний конфлікт: суть, структура, класифікація, причини, динаміка</p> <p>2. Головні моделі поведінки особистості в конфліктній взаємодії. Типи конфліктних особистостей.</p> <p>3. Поняття булінгу та мобінгу: порівняльна характеристика, фази розвитку та форми.</p> <p>4. Причини виникнення цькування, його учасники та психологічні наслідки для освітнього процесу.</p> <p>5. Юридичні та психологічні заходи з протидії мобінгу та булінгу.</p> <p>6. Стратегії профілактики деструктивної поведінки та формування професійної етики в закладах освіти</p>	2
<p>Практичне заняття № 7. Педагогічна діяльність та особистість педагога</p> <p>1. Суспільне значення професії педагога та його діяльності</p> <p>2. Структура педагогічної діяльності. Мета діяльності за спрямуванням.</p> <p>3. Предмет педагогічної діяльності. Способи, дії, прийоми педагогічного впливу.</p> <p>4. Способи заохочення і стимулювання здобувачів освіти.</p>	2
<p>Практичне заняття № 8. Педагогічний досвід у формуванні майстерності педагога.</p> <p>1. Поняття «педагогічний досвід» та його зміст</p> <p>2. Головні науково-методичні положення та орієнтири дослідження педагогічного досвіду.</p> <p>3. Організаційні етапи процесу вивчення та узагальнення педагогічного досвіду</p> <p>4. Вивчення й поширення етнопедагогічного досвіду</p>	2
<p>Практичне заняття № 9. Навчально-методична робота як компонент педагогічної майстерності</p> <p>1. Роль педагогічних технологій у формуванні педагогічної майстерності. Вплив зовнішнього середовища на формування педагогічної майстерності.</p> <p>2. Поняття навчально-методична робота та її характеристика. Вимоги до навчально-методичної роботи педагога.</p> <p>3. Види та форми навчально-методичної роботи та їх вплив на формування педагогічної майстерності.</p>	2

4. Етапи, методи та принципи самовиховання як умова розвитку педагогічної майстерності	
Практичне заняття № 10. Самопроектування та професійне самовиховання як фундамент педагогічної майстерності	
1. Особистісні якості педагога як фактор педагогічної майстерності. 2. Педагогічна майстерність як результат постійного самовдосконалення. 3. Професійне самовиховання вчителя: поняття та структурні компоненти 4. Технологія самовиховання: етапи, методи та принципи. 5. Вплив наукової діяльності та інновацій на саморозвиток педагога.	2
Усього	20

11. Перелік питань для лабораторних занять

Тема заняття та перелік питань	Кількість годин
Лабораторні заняття не передбачені	-

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи здобувача вищої освіти є: оволодіння практичними інструментами педагогічної техніки (вербальними та невербальними), розвиток навичок самопрезентації та управління аудиторією, а також апробація інноваційних методів навчання в контексті майбутньої викладацької діяльності.

Види самостійної роботи студента:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до практичних занять;
- опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими в робочій навчальній програмі дисципліни;
- відвідування консультацій (згідно з графіком консультацій кафедри);
- підготовка до складання заліку за запитаннями.

Питання для самостійного вивчення студентами

№ з/п	Назва питань	Кільк. годин
Тема 1. Наукові основи та методи формування педагогічної майстерності		
1	Загальна характеристика методології наукового формування педагогічної майстерності: теорія наукового пізнання, концептуальні положення й висновки	4
2	Методи наукового дослідження педагогічної майстерності: теоретичні, емпіричні. Методи логічного мислення. Емпіричні методи. Педагогічний експеримент	4
3	Фактори, що впливають на розвиток педагогічної творчості. Внутрішні та зовнішні чинники. Зв'язок між педагогічною творчістю педагога та розвитком творчих здібностей здобувачів освіти.	4
4	Розвиток ідей класичної та сучасної педагогіки (К. Ушинського, В. Сухомлинського, А. Макаренка) у синергії з концепціями андрагогіки М. Ноулза, педагогічної етики В. Синьова, майстерності І. Зязюна та театральної антропології Л. Курбаса у процесі формування творчої особистості педагога в освітньому просторі України.	4
Тема 2. Педагогічна техніка, педагогічне мовлення, акторська майстерність в педагогічній діяльності		
5	Педагогічна техніка в умовах інклюзивного навчання. Педагогічна техніка в	4

	дистанційному навчанні. Педагогічна техніка в умовах мультикультурного середовища	
6	Сучасні тренди у розвитку педагогічної техніки. Найбільш поширені помилки педагогів, пов'язані з педагогічною технікою. Роль педагогічної освіти у формуванні педагогічної техніки.	4
7	Джерела формування педагогічного мовлення. Методики розвитку вмінь і навичок педагогічного мовлення	4
8	Дихання і голос як елементи педагогічної техніки. Адаптація і розвиток професійного дихання. Педагогічні засади практичної роботи над текстом. Дикція як елемент педагогічної техніки	4
Тема 3. Культура педагогічної взаємодії, майстерність вирішення конфліктів та профілактики булінгу/мобінгу		
9	Особистість педагога як інструмент впливу в педагогічній взаємодії. Характеристика перцептивної сторони педагогічного спілкування. Увага та уява педагога.	4
10	Способи комунікативного впливу: переконання і навіювання. Стратегії взаємодії у спілкуванні як характеристика інтегративного компонента педагогічної взаємодії.	4
11	Індивідуальна педагогічна бесіда як модель діалогічної взаємодії учасників освітнього процесу. Структура бесіди. Забезпечення психологічного контакту на початку бесіди.	4
12	Методика контактної взаємодії як технологія забезпечення контакту. Прийоми педагогічної взаємодії. Майстерність організації педагогічної взаємодії у навчанні.	4
Тема 4. Шлях до педагогічної майстерності: взаємозв'язок особистості педагога та професійного досвіду		
13	Ознайомлення з новаторськими засадами науково-методичної роботи закладу освіти	4
14	Особливості особистості педагога: професійні компетентності, психологічні якості. Соціальна місія педагога.	4
15	Роль досвіду в формуванні майстерності. Механізм впливу досвіду на розвиток професійної компетентності педагога. Фактори впливу на формування досвіду.	4
16	Самоосвіта, менторство, педагогічні дослідження як стратегії розвитку педагогічної майстерності. Критерії та методи оцінки педагогічної майстерності	4
Тема 5. Формування педагогічної майстерності через навчально-методичну роботу		
17	Культурні та соціальні аспекти педагогічної майстерності. Вплив культурного контексту на методи викладання. Соціальна відповідальність педагога. Формування цінностей у здобувачів освіти.	4
18	Поняття «освітній процес» та його компоненти. Ідеологія українського національного виховання у традиціях закладу освіти. Навчально-виховний процес як основа формування педагогічної майстерності педагога.	4
19	Вплив авторських програм і посібників на розвиток педагогічної майстерності. Розвиток критичного мислення педагога через навчально-методичну роботу. Вплив інноваційних технологій на ефективність навчально-методичної роботи педагога.	4
20	Роль навчально-методичного об'єднання в підвищенні кваліфікації педагога. Формування педагогічної майстерності через участь у професійних спільнотах.	4
Усього		80

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено планом.

<i>Виконання завдань сам. роботи</i>	2	2	2	2	2
<i>Всього за темами</i>	14	14	14	14	14
<i>Диференційований залік</i>	30				
<i>Всього за результатами вивчення навчальної дисципліни</i>	100				

Шкала та критерії оцінювання відповіді за результатами опитування

Бали	Критерії оцінювання
2	Питання розкрито повністю та всебічно, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно до програмних результатів навчання. Здобувач освіти вільно володіє науково-понятійним апаратом, демонструє здатність до аналізу та узагальнення.
1	Питання розкрито в цілому, але без достатньої деталізації. Здобувач освіти володіє матеріалом та термінологією, проте припускається неточностей або потребує навідних запитань для повного висвітлення теми.
0	Відсутність відповіді на теоретичне питання або повне незнання матеріалу, що не дає можливості оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

Оцінювання тестування:

- кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів (наприклад, $0,4 \times 10 = 4$);
- правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних завдань

Бали	Критерії оцінювання
2	Завдання виконано в повному обсязі, без помилок і з дотриманням усіх вимог. Здобувач освіти демонструє глибоку здатність до практичного застосування знань, висновки містять елементи аналізу, порівняння або пропозицій щодо вдосконалення. Оформлення зразкове.
1	Завдання виконано із несуттєвими помилками або не в повному обсязі. Висновки сформульовано поверхнево або вони лише частково розкривають практичне завдання. Робота потребує додаткових уточнень.
0	Практичну роботу не виконано або виконано із суттєвими помилками, що унеможлиблює зарахування результату. Відсутність висновків або повна невідповідність завдання алгоритму виконання.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Бали	Критерії оцінювання
2	Виконання завдань самостійної роботи здійснене у повному обсязі, не містить помилок, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.
1	Виконання завдань самостійної роботи здійснене не у повному обсязі, містить несуттєві помилки, що дає можливість оцінити рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти як достатній.
0	Завдання самостійної роботи не виконано та/або результати не відповідають поставленим завданням та/або завдання виконано із суттєвими помилками.

**Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти
за результатами складання диференційованого заліку у формі тестування**

№	Завдання	Бали	Критерії оцінювання
1	Тестування	0-30	Кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів (1×30=30), правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

Шкала оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни

100-бальна рейтингова система оцінювання	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A – відмінно	5 – відмінно
82 – 89	B – дуже добре	4 – добре
74 – 81	C – добре	
64 – 73	D – задовільно	
60 – 63	E – достатньо	3 – задовільно
35 – 59	FX – незадовільно з можливістю повторного складання	2 – незадовільно
0 – 34	F – незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них:

– при семестровому контролі у вигляді диференційованого заліку на поточний контроль може бути відведено від 70 до 100 балів.

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються так (розподіл орієнтовний):

- робота на практичних заняттях (відповіді, виконання практичних завдань, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять) – до 70 балів.

Присутність на лекціях і практичних не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку, допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль Підсумковим контролем є диференційований залік. Здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

17. Методичне забезпечення

1. Тур О. М. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Педагогічна майстерність» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями) денної форми навчання. Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2024. 38 с.

2. Тур О. М. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з дисципліни «Педагогічна майстерність» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями). Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2024. 24 с.

18. Рекомендована література

Базова

1. Закон України «Про професійну освіту» від 21.08.2025р. Верховна Рада України. [URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20#Text)
2. Загородня Л.П., Тітаренко С.А. Педагогічна майстерність : навчальний посібник. Київ: Університетська книга, 2020. 319 с.
3. Красницька О. Педагогічна майстерність викладача вищої військової школи. Київ : Кондор, 2020. 523 с.
4. Основи педагогічної майстерності та творчості вчителя: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс] / [автори укладачі: О. М. Дутко, О. В. Горбатюк, І. Ю. Лебідь, С. В. Поліщук, В. В. Федорчук; за заг. ред. В. В. Федорчук]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 275 с.
5. Педагогічна майстерність учителя: навч. посіб. / за ред. В.Гриньової, С.Золотухіної. Харків : ОВС, 2016. 224 с.
6. Педагогічна творчість і майстерність: Хрестоматія / Уклад. Н. В. Гузій. Київ : ІЗМН, 2020. 168 с.
7. Ярошук Л. Теорія та методика виховання. Бердянськ, 2020.400 с.
8. Doležalová Jana, Hábl Jan, Janiš Kamil. Fundamental Pedagogy. Hradec Králové, 2014. 140 p.
9. Robyn M. Gillies. Pedagogy: New Developments in the Learning Sciences. N.Y. : Nova Science Publishers, 2012. 531p.
10. Mardell, B., Ryan, J., Krechevsky, M., Baker, M., Schulz, T. S., Liu-Constant, Y. A. Pedagogy of Play: Supporting Playful Learning in Classrooms and Schools. Project Zero, 2023. 234 p.

Допоміжна

1. Абрамян В. Ц. Театральна педагогіка. Київ : Лібра, 2020. 224 с
2. Вознюк Н. М. Етико-педагогічні основи формування особистості: навчальний посібник. Київ : Центр навч. літератури, 2015. 196 с.
3. Глазкова І. Компетентність майбутнього вчителя у запобіганні та подоланні педагогічних бар'єрів : монографія. Бердянськ : Видавництво О.В. Ткачук, 2013. 416 с.
4. Педагогіка: хрестоматія / Уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. Київ : Знання-Прес, 2016. 700 с.
5. Тур О.М. Педагогічні погляди на виховання молоді в епістолярній спадщині Григорія Сковороди / О.М. Тур // Сучасні рецепції світоглядно-ціннісних орієнтирів Григорія Сковороди : кол. моногр. / за заг. ред. Д.С. Луніна. – Полтава : Нац. ун-т ім. Юрія Кондратюка, 2022. – С. 122-128. <https://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/11321>
6. Tur O. Development technologies of young children = Технології розвитку дітей раннього віку / L.P. Klevaka, O.I. Grishko, O.M. Tur // The importance of pedagogy and psychology in the modern world : Scientific monograph. – Riga : Baltija Publ., 2024. – P. 93-108. <https://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/16439>
7. Педагогічний словник / за ред. М. Д. Ярмаченка. Київ : Педагогічна думка, 2001. 516 с.
8. Тур О.М., Вдовіна О.О., Василинина О.М. Формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи засобами інтерактивної дидактичної гри // Вісник Харківської державної академії культури. Харків : ХДАК, 2022. Вип. 61. С. 62–71.

9. Тур О.М., Дерев'янка Л. Сформованість емоційно-вольових якостей майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності як показник їх комунікативної компетентності // Актуальні питання гуманітарних наук : міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка. Дрогобич : Гельветика, 2022. Вип. 56. Т. 4. С. 120-126.
10. Тур О. Професійно-комунікативна підготовка майбутніх фахівців з документознавства та інформаційної діяльності в євроінтеграційному контексті // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: Реалії та перспективи. Київ, 2022. № 5. Том 2. С. 157–163.
11. Doležalová Jana, Hábl Jan, Janiš Kamil. *Fundamental Pedagogy*. Hradec Králové, 2014. 140 p.
12. Kniazian M., Khromchenko O., Sushchenko L. Development of Future Teachers' Project Competence to design Learning Process of GE, ESP, LSP. *The Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*. 2021 : University of Niš, Republic of Serbia. Vol. 9, № 3. P. 495-504. <https://doi.org/10.22190/JTESAP2103495K>
13. Mardell, B., Ryan, J., Krechevsky, M., Baker, M., Schulz, T. S., Liu-Constant, Y. A. *Pedagogy of Play: Supporting Playful Learning in Classrooms and Schools*. Project Zero, 2023. 234 p.
14. Margot Sunderland *What Every Parent Needs to Know. A Psychologist's Guide to Raising Happy, Nurtured Children*. London: Dorling Kindersley, 2023. 320p.
15. Robyn M. Gillies. *Pedagogy: New Developments in the Learning Sciences*. N.Y. : Nova Science Publishers, 2012. 531p.
16. Tur O., Hriza V., Krasnenko O., Petrenko S., Shpyh N., Ponomarenko L. Use Of Interactive Internet Services In Education / *International Journal of Computer Science and Network Security*, Vol.22. №1. January 2022. P.218-224.
17. Tur O , Fabian M., Yablonska O., Rumiantseva A., Oliinyk H., Sukhlenko I. Theoretical and methodological principles of distance learning: priority direction of education // *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, 2022. Vol. 22 №. 6. P. 251–255. Web of Science

19. Інформаційні ресурси

1. Сторінка курсу на платформі Moodle: <https://dist.nupp.edu.ua/course/edit.php?id=7538>
2. Басараб Н. Можливості та виклики цифрової трансформації самоосвіти педагога. Матеріали звітної наукової вебконференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2024 рік Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 24–28 березня 2025 р., м. Івано-Франківськ. Електронне видання. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2025. С. 235–237. URL: <https://pedagogical.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/7/2026/01/zbirnyk-tez-vykladachiv-2025.pdf>
3. Басараб Н.Я. Роль позитивної педагогіки в системі підготовки вчителів. Педагогічний альманах: збірник наукових праць / редкол. В.В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2024. Випуск 35. С. 99-104. URL: <https://pedalmanac.site/index.php/main/issue/view/13/15>
4. Педагогічна майстерність: Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. Київ : Вища шк., 1997. 349 с. Режим доступу: <https://kipt.com.ua/wp-content/uploads/2018/12/%C.pdf>
5. Norm Friesen, Yanno Su. *What Is Pedagogy? Discovering the Hidden Pedagogical Dimension*. URL : <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/edth.12569?msocid=30de70356b466d4d0d5e64206a546c55>